

stach do 90% w niektórych małych miasteczkach. Wśród ludności polskiej wywoływało to poczucie zagrożenia, szczególnie ekonomicznego. Stąd wynikały przejawy agresji i ostre wystąpienia, a także akty przemocy.

Zarówno dyskusja w czasie sesji, jak i opublikowane materiały pozwalają na zrewidowanie wielu tradycyjnych tez i poglądów.

Zygmunt Boras

Noty

WERNER MASER: *Helmut Kohl: Der deutsche Kanzler. Biographie.* Ullstein, Berlin, Frankfurt am Main, 1990, 388 ss.

Autor książki, prof. dr Werner Maser należy do najbardziej znanych niemieckich historyków. Jest on nie tylko uznanym w świecie autorytetem naukowym w zakresie problematyki nazizmu, ale i również autorem wielu bestsellerów. Niektóre z jego prac (np. książka o F. Ebercie) doczekały się ekranizacji.

Biografie znanych postaci powstają zasadniczo po pewnym okresie od ustania ich działalności, pozwalającym na dokonanie oceny danej osoby z określonej perspektywy. Biografia H. Kohla stanowi wyjątek od tej zasady. Do jej napisania skłoniło W. Masera przekonanie, iż H. Kohl jest współcześnie najwybitniejszym niemieckim i europejskim mężem stanu. Niemiecki historyk chciał się jednocześnie przyczynić do zmiany niekorzystnych sądów o kanclerzu występujących w wielu kręgach społeczeństwa niemieckiego.

Omawiana praca składa się z trzynastu rozdziałów, przy czym rozdział I ma charakter wprowadzenia. W rozdziałach II, III i IV autor przedstawia dzieciństwo, młodość i okres studiów przyszłego kanclerza. Następne rozdziały (V - XII) poświęcone są omówieniu poszczególnych etapów kariery politycznej H. Kohla — jego działalności kolejno jako posła i przewodniczącego frakcji CDU w Landtagu w Nadrenii-Palatynacie, krajowego przewodniczącego CDU w Nadrenii-Palatynacie, federalnego przewodniczącego tej partii oraz kanclerza federalnego. Ostatni rozdział książki dotyczy zjednoczenia Niemiec i roli w tym procesie kanclerza federalnego.

Z łamów książki wyłania się obraz H. Kohla jako bardzo wybitnego polityka — polityka realizującego z wielką skutecznością postawione sobie cele, odznaczającego się zdumiewającym talentem taktycznym i ogromną umiejętnością doboru współpracowników. W. Maser rozwiewa przy tym wiele opinii i poglądów niekorzystnych dla obecnego kanclerza, a przedstawianych zwłaszcza w prasie zachodniemieckiej. Zwraca jednak i uwagę na pewne słabości H. Kohla jako polityka.

Istotną zaletę omawianej pracy stanowi oparcie formułowanych sądów na szerokiej bazie źródłowej. Przygotowując książkę autor przeprowadził rozległe studia archiwalne i dotarł także do wielu dotychczas niepublikowanych dokumentów. Odbył również wiele rozmów z samym kanclerzem, z jego najbliższymi współpracownikami i z politykami, którzy współdziałali z Kohlem.

Książka napisana jest w sposób bardzo ciekawy, znamionujący duży talent literacki jej autora.

Piotr Kalka